

benoemen van de predikanten Vos en Barger (beide droogpruimen) tot kerkelijke hoogleraren tegen f 1500 traktement'. Van Lennep moest hem er echter op wijzen, dat alleen de Algemene Synode deze competentie bezat.⁷⁹ Gunning gaf echter niet op en probeerde in 1879 een vereniging op te richten, om deze beide hoogleraren uit 'particuliere beurzen' te financieren, maar de Synode weigerde haar medewerking, omdat deze vereniging orthodox onderwijs begeerde.⁸⁰

Uiteindelijk lukte het Gunning de Senaat van de Universiteit te overtuigen. Deze verzocht de gemeenteraad in maart 1881 om de theologische faculteit op kosten van de stad met twee kerkelijke hoogleraren uit te breiden. Nadat dit was aangenomen, sloot het gemeentebestuur bij Raadsbesluit van 28 juni 1882 een contract af met de Synode, waarin het 10.000 gulden per jaar ter beschikking stelde voor twee kerkelijke hoogleraren, zij het onder de voorwaarde dat de Synode alleen diegenen tot de kansel zou toelaten, die hun kandidaatsexamen hadden afgelegd aan de theologische faculteit van één van de drie Rijksuniversiteiten of van de Universiteit van Amsterdam.⁸¹ Daarmee zou de Vrije Universiteit getroffen worden. De Synode doorkruiste echter dit streven door in oktober 1882 niet twee orthodoxe hoogleraren⁸² te benoemen, maar slechts één, namelijk de al genoemde J.H. Gunning Jr., de jongere broer van J.W. Gunning. De andere was de moderne J. Knappert.

Deze uitbouw van de theologische faculteit in Amsterdam met een hervormd-kerkelijke opleiding was grotendeels de verdienste van J.W. Gunning. Deze was bijzonder gebeten op Kuiper, niet alleen vanwege diens wetenschapsconcept en kerkpolitiek, maar ook omdat hij in 1878 zijn jongere broer J.H. Gunning Jr. met onfaire middelen had uitgeschakeld voor het kerkelijk hoogleraarschap in Utrecht. Ondanks de aantrekkingskracht van J.H. Gunning Jr. bleef het aantal hervormde studenten beneden de verwachtingen. De kerkelijke hoogleraren werden in Amsterdam ook nauwelijks waargenomen.⁸³ Daarbij kwam dat na 1886, toen de Doleantie een feit was geworden, de bestrijding van de theologische faculteit van de Vrije Universiteit geen zin meer had, omdat deze haar studenten nu in de dolerende gemeenten kon onderbrengen. Dit leidde ertoe dat het contract met de Synode na het overlijden van Knappert per 31 december 1893 door de Amsterdamse gemeenteraad werd opgezegd.⁸⁴

De herziening van de Hoger Onderwijswet van A. Kuiper

Na de oprichting van de Vrije Universiteit hoopten veel medestanders van Kuiper, onder wie Ph.J. Hoedemaker, dat de hervormde kerk bereid zou zijn af te zien van de verplichting alleen die studenten tot

79. GA Amsterdam, Familiearchief-Van Lennep, inv. nr. 539; M.J. van Lennep, 'Dagboeken', nr. 55 (1878-1879), 4359.

80. W. Balke, 'De Universiteit van Amsterdam en de Nederlandse Hervormde Kerk', in: Barnard (red), *Theologie in Mokum*, 57.

81. Knottenbelt, *Kerkelijk wetboek*, 285.

82. Gunning schrijft dit in een brief aan Kuiper z.j. z.p. (kort na 24 oktober 1882). Kuiperarchief nr. 2486.

83. Veelzeggend is dat Knappert en Gunning niet eens worden genoemd in het opstel van H.A. van Bakel, 'De godgeleerdheid', in: *Gedenkboek van het Athenaeum en de Universiteit van Amsterdam 1632-1932*, Amsterdam 1932, 109-125.

84. Zie Balke, 'Universiteit van Amsterdam', 57v.